

Archeo-rapport 322

Het archeologisch vooronderzoek aan het Schippersbos te Boortmeerbeek

Nick Van Liefferinge, Marjolein van der Waa & Maarten Smeets

Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba

Archeo-rapport 322

Het archeologisch vooronderzoek aan het Schippersbos te Boortmeerbeek

Nick Van Liefferinge, Marjolein van der Waa & Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 322

Het archeologisch vooronderzoek aan het Schippersbos te Boortmeerbeek

Opdrachtgever:	Matexi
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Nick Van Liefferinge
Auteurs:	Nick Van Liefferinge Marjolein van der Waa Maarten Smeets
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2015/12.825/65

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2015, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Sitenaam	Boortmeerbeek – Schippersbos (fase 2)
Locatie	Provincie Vlaams-Brabant, Gemeente Boortmeerbeek, Schippersbos(straat)
Lambert 72- coördinaten	Hoekpunt 1: X163432, Y185345 Hoekpunt 2: X163538, Y185553 Hoekpunt 3: X163623, Y185446 Hoekpunt 4: X163476, Y185302
Oppervlakte projectgebied	2 ha
Kadastergegevens	Afdeling 1: Sectie E: perceelsnummers: 32p, 42c en 42d
Opdrachtgever	Matexi Brusselsesteenweg 213 1850 Grimbergen
Vergunningsnummer	2015/265
Vergunningshouder	Nick Van Liefferinge
Bijzondere voorwaarden	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Boortmeerbeek, Heikestraat (Schippersbos fase 2)
Termijn veldwerk	26 t.e.m. 28 augustus 2015

Aard van de bedreiging	Verkavelingswerkzaamheden
Archeologische verwachting	Meerdere vindplaatsen in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied, waaronder resten uit WO I en een kringgreppel.
Wetenschappelijke begeleiding	Geen

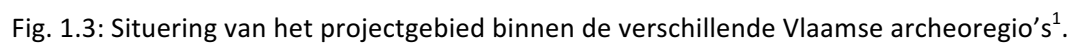
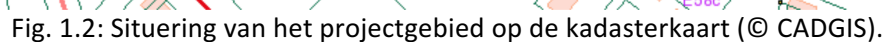
Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Inleiding	p. 3
1.1 Algemeen	p. 3
1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied	p. 3
1.3 Archeologische en historische voorkennis	p. 5
1.4 Een beknopte oorlogsgeschiedenis	p. 7
1.4 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen	p. 10
Hoofdstuk 2 Werkmethode	p. 11
Hoofdstuk 3 Analyse	p. 15
3.1 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw	p. 15
3.2 Het sporen- en vondstenbestand	p. 18
3.2.1 Het proefsleuvenonderzoek	p. 18
3.2.2 De metaaldetectie	p. 22
3.2.2.1 Munten	p. 22
3.2.2.2 Laken/zegelloodjes	p. 29
3.2.2.3 Knopen	p. 30
3.2.2.4 Kogelhulzen	p. 31
3.2.2.5 Musket-, pistolet- en kartetskogels	p. 33
3.2.2.6 Granaatscherven	p. 33
3.2.2.7 Overige	p. 34
3.2.2.8 Besluit	p. 34
Hoofdstuk 4 Synthese	p. 35
4.1 Interpretatie en datering	p. 35
4.2 Beantwoording onderzoeksvragen	p. 35
Hoofdstuk 5 Besluit	p. 37
Bibliografie	p. 39
Bijlagen (digitaal)	
Bijlage 1: Overzichtsplan	
Bijlage 2: Fotoinventaris	
Bijlage 3: Sporeninventaris	
Bijlage 4: Vondsteninventaris	
Bijlage 5: Beschrijving bodemprofielen	
Bijlage 6: Verspreidingskaart losse vondsten	
Bijlage 7: Verslag munitiedetectie	

1.1 Algemeen

1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

3

4

1.3 Archeologische en historische voorkennis

In de databank van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (fig. 1.4) zijn een aantal vindplaatsen opgenomen die zich situeren in de buurt van het projectgebied. Op de aanpalende percelen (nrs. 33, 32E, 32F, 34D en 34A) werden in 2013 resten van een loopgraaf uit de Eerste Wereldoorlog en een sleuf van een communicatieverbinding van de KW-linie (aangelegd tussen beide wereldoorlogen) aangetroffen. Twee greppeltjes met een parallelle oriëntatie ten opzichte van elkaar dateren waarschijnlijk uit de late middeleeuwen en vormen mogelijk het relict van een veldweg (CAI 163380)². In hetzelfde jaar werd de loopgraaf opnieuw aangesneden, samen met een deel van een kringgreppel tijdens een tweede proefsleuvenonderzoek³ (nog niet in CAI). Iets meer naar het noordwesten werden door metaaldetectie een ontplofte obuskop gevonden (CAI 164999). Ten noordoosten van het onderzoeksgebied werden sporen van een mogelijk urnengravelveld aangetroffen (CAI 1099 en CAI 20051). CAI 1098 is een site met walgracht uit de late middeleeuwen ("Kwade Schranshoeve").

Ten noordwesten vormt CAI 165018 de aanduiding voor de vindplaats van een vroeg middeleeuwse fibula, gevonden tijdens een metaaldetectie. CAI 1348 is de locatie van een (inmiddels afgebroken) molen uit de 19de eeuw. Tenslotte dient een tijdelijk militair kampement (CAI 165410) en een site met walgracht ("Kasteel van Oudenhoven") (CAI 1347) te worden vermeld.

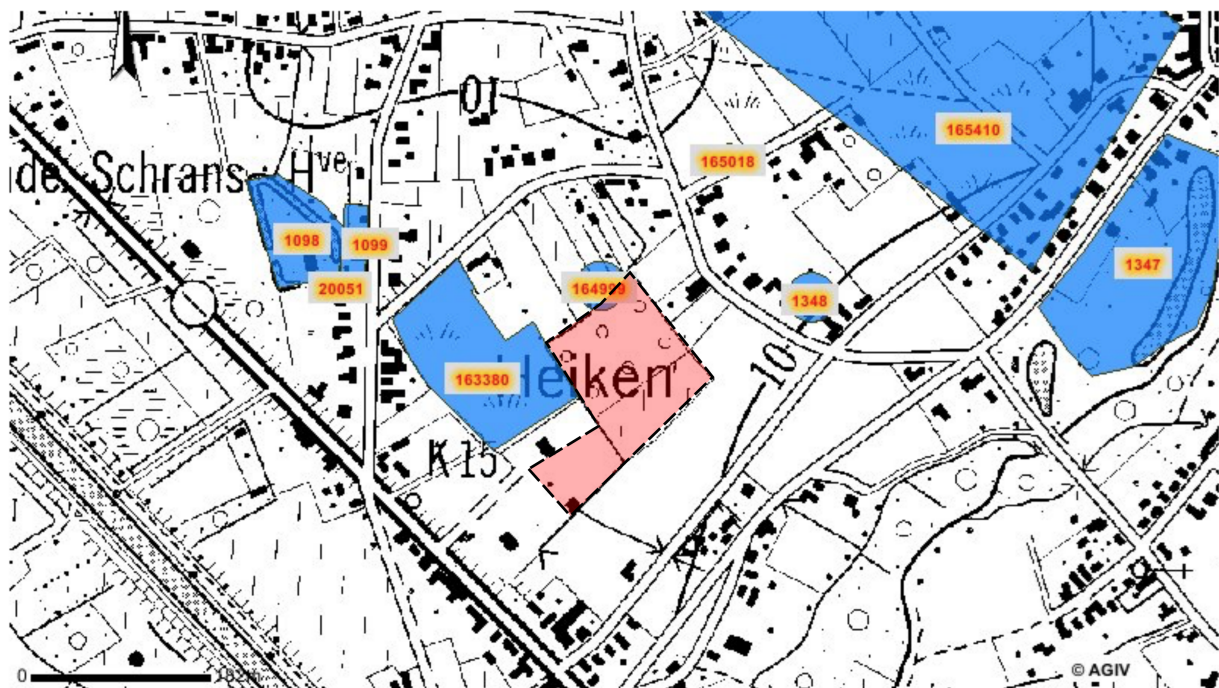

Fig. 1.4: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied⁴.

De Ferrariskaart (1771-1778) (fig. 1.5) toont dat het huidige areaal van het projectgebied in de 18de eeuw in gebruik was als akkerland. Deze akkers werden destijds afgebakend met hagen van bomen en struiken. De Kwade Schranshoeve is zichtbaar op de Ferrariskaart. Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (fig. 1.6) is geen bebouwing aangeduid binnen de grenzen van het projectgebied.

² Bakx e.a. 2014a.

³ Bakx e.a. 2014b.

⁴ www.agiv.be

Fig. 1.5: Uitsnede van de Ferrariskaart met situering van het projectgebied (rood) en de site met walgracht ("Kwade Schranshoeve") (geel).

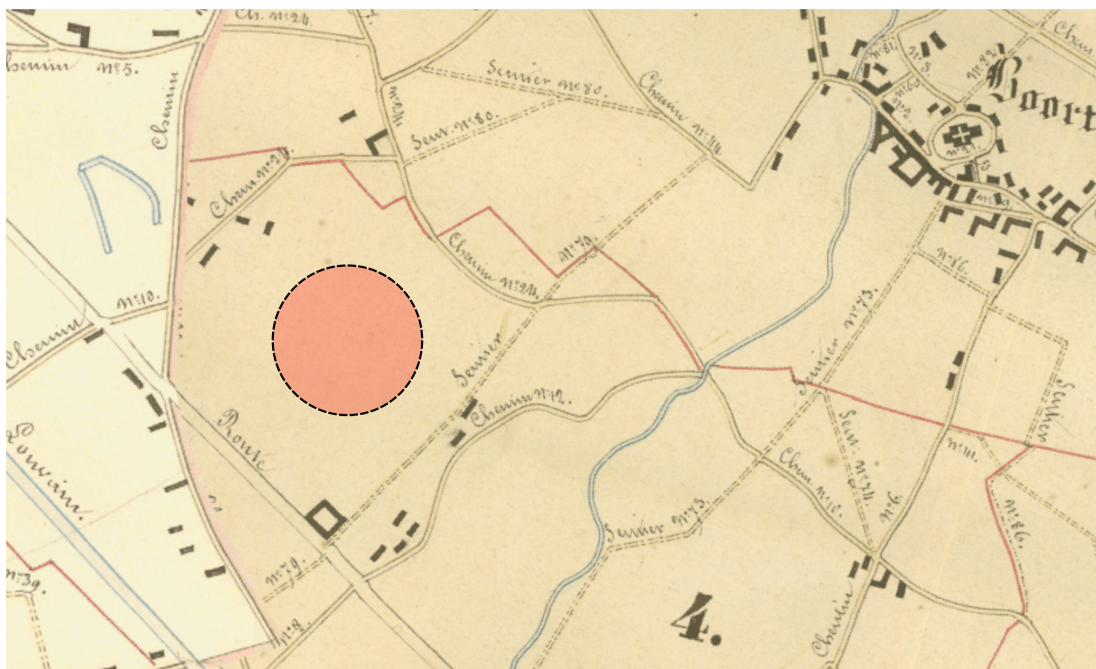

Fig. 1.6: Uitsnede van de Atlas der Buurtwegen met situering van het projectgebied (rood).

1.4 Een beknopte oorlogsgeschiedenis

Aangezien het projectgebied zich bevindt in een WOI-conflictzone is het interessant om even uit te wijden over deze problematiek. Zoals hierboven reeds aangehaald werden tijdens eerdere onderzoeken op de aanpalende percelen relictten aangetroffen uit de Eerste Wereldoorlog. Vooral de resten van een loopgraaf vielen hierbij in het oog. Naar aanleiding van deze vondsten werd een vrij gedetailleerde uiteenzetting met betrekking tot de WOI-geschiedenis gepresenteerd in de verslagen van Studie bureau Archeologie⁵. Dezelfde gegevens werden eveneens in artikelvorm gepresenteerd in het Haachts Oudheid- en Geschiedkundig Tijdschrift (HOGT)⁶. In wat volgt worden de voornaamste gebeurtenissen van de oorlogsgeschiedenis van Boortmeerbeek beschreven. De informatie werd integraal overgenomen uit het artikel van dhr. W. Caes.

Tijdens de Eerste Uitval van het Belgische leger uit Antwerpen op 25 augustus 1914 beweegt het Duitse leger zich ten zuidwesten en op de linkeroever van de vaart Leuven-Mechelen met Hofstade als meest noordelijke punt. Enkele Duitse eenheden weten vanaf die avond positie in de nemen op de rechteroever van de vaart op de plaats genaamd Over-de-Vaart. Geleidelijk aan weten ze hun bezetting daar ook verder uit te bouwen.

De Belgische eenheden zetten hun aanval naar het zuiden in volgens een aantal aanvalsassen. De 2de Legerafdeling (luitenant-generaal Dossin) en de Cavalerieafdeling krijgen de frontlijn Boortmeerbeek-Haacht tot Werchter toegewezen. De afdelingen hebben als objectief zich meester te maken van de vaartovergangen Over-de-Vaart en Tildonk. De aanval van de 5e Gemengde Brigade (generaal-majoor De Brauwere) loopt via Boortmeerbeek en het gehucht Laar naar Over-de-Vaart. De 25e augustus omstreeks 15.20 u. hebben ze de dorpskern ingenomen.

Enkele compagnies van het 2e bataljon van het 5de Linierregiment (II/5), onder leiding van majoor Bouhon krijgen de opdracht drie pelotonsloopgraven aan te leggen, maar worden al snel onder vuur genomen, breken hun beweging af en trekken zich terug naar het station van Boortmeerbeek. Vanaf 17.15 u. zetten ze de aanval in, maar om 19 u. moeten ze zich alweer terugtrekken, ditmaal tot in Rijmenam. Na bevel van luitenant-generaal Dossin, commandant van de 2de Legerafdeling, worden de posities van de vorige namiddag in de nacht van 25 op 26 augustus terug ingenomen.⁷ Vanuit de 2de Legerafdeling worden verkenners uitgezonden naar kilometerpaal 15 van de baan Leuven-Mechelen - dit is even ten westen van brouwerij Het Sas, en van Boortmeerbeek-Schippersbos - om contact te zoeken met de 6e Legerafdeling. Om 6.50 u. meldt de 2de Legerafdeling aan het Groot Hoofdkwartier dat het 5de Linierregiment en de groep Artillerie van de 5de Gemengde Brigade staan opgesteld ten zuiden van Boortmeerbeek; tegenover Over-de-Vaart.

De afgelopen nacht heeft het Hoofdkwartier de situatie geanalyseerd. Het stelde ondermeer de zeer moeilijke en langzame offensieve opmars van de Belgische troepen vast en de grotere tegenstand die ze ondervinden in het centrum van het front. Het Hoofdkwartier besluit daarop dat de 2de Legerafdeling haar opmars moet stopzetten, vanaf het ogenblik dat ze de verbinding met de 6e Legerafdeling tot stand heeft gebracht. Het besluit ook dat de 6e Legerafdeling haar offensief langs het noordoosten van Elewijt verder moet zetten tot en met de bedoeling die verbinding tot stand te brengen. 'Daarna zal de afdeling zich verschansen op de bereikte positie', beveelt het Hoofdkwartier. Tevens beveelt het aan de 6de en aan de 2de Legerafdeling - aan wie respectievelijk Kampenhout en Over-de-Vaart oorspronkelijk als aanvaldoel werden aangegeven - om die aanval niet meer in te zetten. Deze maatregelen worden vanaf 8.00 u. door de Stafchef van het Leger, ridder Selliers de Moranville, vanuit het Hoofdkwartier in Hofstade aan de afdelingscommandanten kenbaar gemaakt.

⁵ Bakx e.a. 2014a (opgravingsverslag); Bakx e.a. 2014b (prospectieverslag).

⁶ Caes 2014.

⁷ Zie kaart VIII in Casteels & Vandegoor 1993 (2013²): 52.

Als laatste punt voegt hij eraan toe: 'De afdelingscommandanten zullen met elkaar contact opnemen voor de organisatie van de verdedigingslinie'.

Het leek dus alvast de bedoeling om een nieuwe verdedigingslinie aan te leggen en zich te verschansen. Het aanleggen van pelotonsloopgraven was de dag voordien ook al aan de orde. In welke mate de loopgraven - en meer specifiek ook de loopgraaf van Boortmeerbeek-Schippersbos - toen ook effectief zijn tot stand gekomen, is niet duidelijk.

Wat we wel weten is dat indien die er kwam, de gebruiksduur zeer kort zal zijn geweest, want om 11 uur moeten het II/5 en het III/5 van de 2e Legerafdeling zich reeds terugtrekken naar Rijmenam. De korte gebruiksduur is alvast in overeenstemming met wat de archeologen met betrekking tot de loopgraaf van Boortmeerbeek-Schippersbos vaststelden.

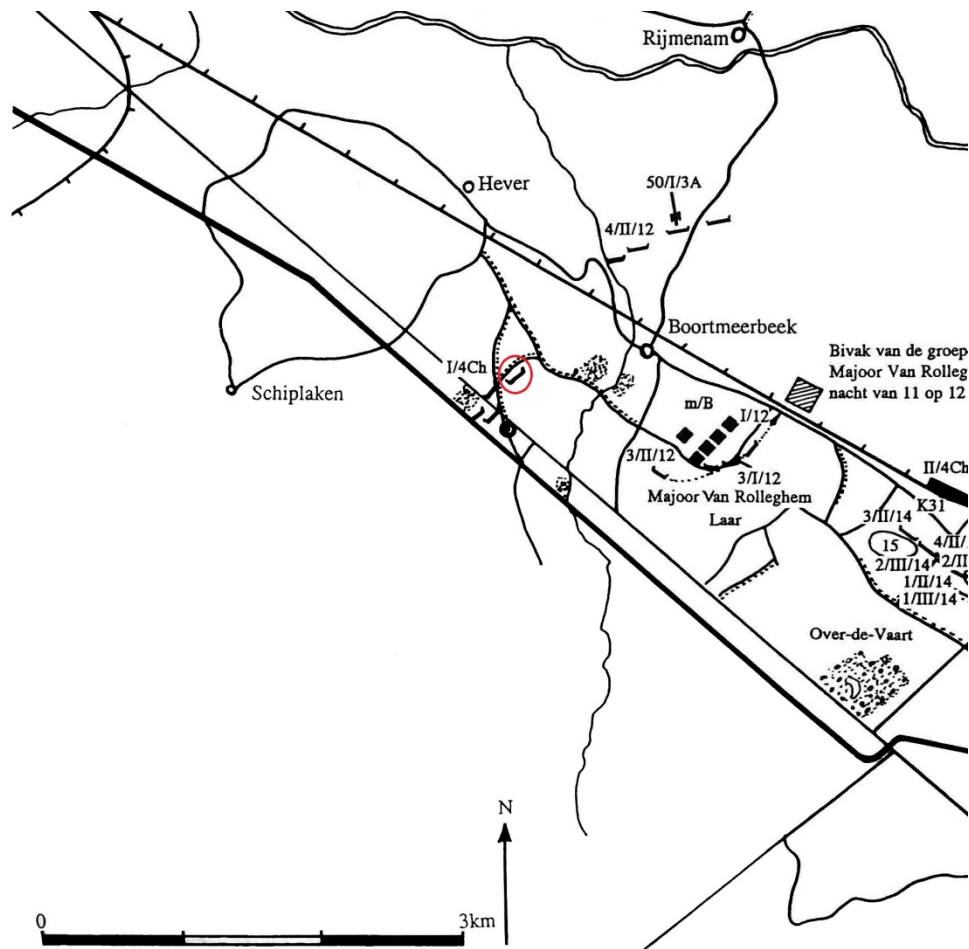

Fig. 1.7. Situatiekaart van de Tweede Uitval uit Antwerpen met aanduiding van de aangetroffen loopgraaf (Centrum voor Historische Documentatie van de Belgische Strijdkrachten).⁸

Maar er is nog een tweede moment waarop de loopgracht kan zijn aangelegd.

De Tweede Uitval uit Antwerpen vond van 9 tot 13 september 1914 plaats. De opzet van de aanval was een frontale aanval tegen de Duitse stellingen tussen Wolvertem en Testelt. Door deze acties

⁸ Casteels & Vandegoor 1993 (2013²): 132, kaart XXVII.

moest het Duitse leger manschappen (circa 130.000 man) inzetten, waardoor de druk op de geallieerde legers tijdens de Eerste Slag aan de Marne werd verminderd.

De 3de Legerafdeling rukt via Muizen, Rijmenam en Keerbergen op naar Over-de-Vaart en Wespelaar. De operatie die van belang is voor de aangetroffen loopgraaf is de geplande aanval van 11-12 september op de Duitse stellingen te 'Over-de-Vaart' bij Kampenhout-Sas. Het plan omvat drie aanvalsassen.

Het 4e Regiment Jagers te voet (4 Ch) van de 3de Legerafdeling, onder leiding van majoor Ledozaray, krijgt op 11 september om 11.30 u. de opdracht het bruggenhoofd Muizen te verlaten en op te marcheren naar Over-de-Vaart. Het 1ste bataljon moet via de baan Mechelen-Leuven zijn opmars maken.⁹

Commandant De Wilde, die met een andere eenheid van de 3de Legerafdeling een verkenning uitvoert op de steenweg van Haacht naar Kampenhout-Sas, stelt op zijn weg tussen Haacht-Station en Kampenhout-Sas het volgende vast: 'Aan beide zijden van de weg zie ik andere loopgraven, ook vol vijanden. Zo onderscheid ik een ganse stelling in een cirkelboog, die vermoedelijk de brug van Over-de-Vaart verdedigt.'¹⁰ Het betreft hier enkele eenheden van het Duitse IIIde Reservelegerkorps.¹¹

Omstreeks 17 u. bereikt het 1ste bataljon van het 4de Regiment Jagers te voet (I/4 Ch) kilometerpaal 15 langs de baan Mechelen - Leuven (in de buurt van brouwerij Het Sas en van Boortmeerbeek-Schippersbos). Dit ondanks een niet aflatend vijandelijk vuur. Op een situatiekaart van de Tweede Uitval uit Antwerpen is op de locatie van het archeologisch projectgebied ter hoogte van het omcirkelde teken, de positie weergegeven van dit bataljon op 11 september om 19.30 u. en tijdens de nacht van 11 op 12 september (fig. 1.7).

Ook de andere twee groeperingen van de 3de Legerafdeling, die optrokken via Rijmenam en Keerbergen, bereiken hun posities tegenover de Duitse stellingen van Over-de-Vaart. Wat de derde groepering onder leiding van kolonel Jacques betreft, vernemen we van commandant De Wilde: 'We moeten dringend onze stellingen versterken, uit vrees voor een nachtelijke aanval... De mannen graven snel vluchtige loopgraven'.¹² Kolonel Jacques laat inderdaad het veroverde terrein in staat van verdediging brengen. In de loop van de nacht vervolledigen de bataljons de verdedigingswerken in eerste lijn.¹³ We nemen aan dat de twee andere groeperingen, met daarbij ook het I/4 Ch, net hetzelfde deden.

De infanterieaanval op de brug van Kampenhout te Over-de-Vaart was gepland op 12 september. De groepering Ledozaray werd echter bijna de hele middag op haar posities gehouden door de Duitse beschietingen. Rond 14.30 u. werd de aanval afgebroken en trokken de troepen zich terug.¹⁴

Op basis van historische gegevens is het waarschijnlijk dat de loopgraaf is aangelegd door het Belgisch leger, op de avond en nacht van 25 augustus of van 11 september, met een licht voorkeur voor die tweede datum.

⁹ Casteels & Vandegoor 1993 (2013²): 12-13 en 83-84.

¹⁰ *Ibid.*: 130.

¹¹ *Ibid.*: 126, 136.

¹² *Ibid.*: 131.

¹³ Zie ook kaart XXIV in *ibid.*: 144.

¹⁴ *Ibid.*: 143-145.

1.5 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen

De doelstelling van het proefsleuvenonderzoek is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden worden gezocht om in situ-behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek dienen volgende onderzoeksvragen te worden beantwoord:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van één of meerdere begraven bodems?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Kan op basis van het sporenbestand uit het onderzoek een uitspraak worden gedaan over de aard en de omvang van de occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, haarden, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er sporen aanwezig van een urnengrafveld?
- Zijn er vondsten of sporen aanwezig die getuigen van een militaire aanwezigheid?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven
  - Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  - Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Hoofdstuk 2   Werkmethode

Aangezien het projectgebied zich bevindt binnen een WOI conflictzone bestond er een reële kans op het aantreffen van militaria zoals (niet-ontplofte) munitie. Er werden dan ook voorzorgsmaatregelen genomen om de veiligheid van het opgravingspersoneel zo optimaal mogelijk te garanderen. In eerste instantie werd de volledige oppervlakte van het terrein onderworpen aan een munitiedetectie door de firma Bom-Be. De zoekactie bestond uit de volgende werkzaamheden:

- Oppervlakedetectie middels magnetometrie in een Multi-opstelling;
- Interpretatie van de meetgegevens.

De detectie werd sterk beïnvloed door de aanwezige omheining en door metallische vervuiling (o.a. versnipperde metaaldraad en oude funderingspalen) in de bovengrond. Op basis van de resultaten werd de aanbeveling geformuleerd om de archeologische graafwerkzaamheden te laten begeleiden door een munitiedeskundige, hetgeen ook gebeurde¹⁵. Er werden immers talrijke anomalieën aangetroffen die zouden kunnen wijzen op de aanwezigheid van munitie(resten) op het terrein.

Voorafgaand het graafwerk werden de tracés van de proefsleuven met behulp van een metaaldetector (type voor militaire doeleinden) onderzocht op de aanwezigheid van (niet-ontplofte) munitie in de bovengrond door een munitiedeskundige van de firma Bom-Be. Daarna werd de teelaarde tot op een diepte van maximaal 30 cm beneden het maaiveld verwijderd. Dit niveau werd opnieuw onderzocht met de metaaldetector. Tijdens het volledige proces werden geen munitieresten aangetroffen, maar wel archeologisch relevante metalen vondsten. Naast de munitiedetectie werd eveneens een reguliere archeologische detectie uitgevoerd met een metaaldetector van het type XP Adventis¹⁶. Vóór de aanvang van het proefsleuvenonderzoek (op 12 augustus 2015) werd het terrein op vlakdekkende wijze onderzocht. De terreinomstandigheden waren relatief gunstig voor het uitvoeren van een metaaldetectie. Het oppervlak werd voorheen gefreesd voor het verwijderen van storende boomstronken in de bovengrond. Ten gevolge hiervan was het loopvlak niet overal even effen, maar dit vormde slechts een beperkte belemmering voor het onderzoek. Tijdens het frezen werden blijkbaar lange stukken metaaldraad (van moderne erfafscheidingen) sterk gefragmenteerd. Deze stukjes metaaldraad vormden enigszins een storende factor tijdens de metaaldetectie. Voor de verspreidingskaart van de relevante metalen voorwerpen en andere losse vondsten wordt verwezen naar bijlage 6.

In totaal werden zes ononderbroken proefsleuven (SL) met een breedte van telkens 4 m aangelegd (fig. 2.1). De afstand tussen de sleuven bedroeg 30 m. Op deze manier werd een oppervlakte van 2463 m² onderzocht in een representatief grid. Dit komt overeen met 12,3 % van de totale oppervlakte (2 ha) van het terrein. Omwille van het negatief archeologisch resultaat was het niet nodig om nog bijkomende kijkvensters aan te leggen.

Aan het begin van iedere sleuf werd een diepere profielput gegraven om de diepte van het aanlegvlak te bepalen. De wanden van de vijf profielputten werden opgeschoond voor de registratie van de bodemprofielen (PR).

¹⁵ Het verslag van de munitiedetectie werd toegevoegd als bijlage 7.

¹⁶ De archeologische metaaldetectie werd uitgevoerd door N. Van Liefferinge (vergunninghoudend archeoloog). Het areaal werd belopen in O-W georiënteerde raaien met een tussenafstand van circa 3 m. De zoekmodus was hierbij ingesteld op non-ferro metalen.

In het aanlegvlak werden de aanwezige grondverkleuringen/bodemsporen opgeschaafd en indien relevant ook voorzien van een contextnummer. Alle bodemsporen werden gefotografeerd en nadien beschreven in de databank Filemaker op de iPad. Een selectie van de sporen werd gecoupeerd.

De contouren van de sleuven, de bodemprofielen en de bodemsporen werden door A. De Raymaeker (Studiebureau Archeologie) digitaal opgemeten met behulp van een GPS-toestel. Het opmetingsplan werd gegeorefereerd en geprojecteerd op de huidige kadasterkaart (bijlage 1). Na het veldwerk werden eerst de nodige inventarissen¹⁷ aangemaakt, waarna dit verslag werd geschreven.

Discussiepunt

In de bijzondere voorwaarden bij de prospectievergunning werd de volgende bepaling opgenomen: *“Indien in de proefsleuven steentijdartefacten worden aangetroffen moet het onderzoek aangevuld worden met megaboringen en daarna - mits positief - proefputten.”*

De keuze voor het uitvoeren van een correct uitgevoerde kartering en waardering van steentijdsites wordt in een *developer-funded* context veelal bepaald door externe financieel-logistieke factoren. Vandaar kan de verkeerde archeologische reflex ontstaan om steentijdsites te gaan karteren met een methode waarbij er gelijktijdig minstens 12% van de vondsthoudende sedimentlagen in ondergrond door proefsleuven wordt verstoord. Dit neigt naar een situatie waarbij erfgoedwaarden uit de steentijd worden gereduceerd tot een bijvangst met beperkte informatiewaarde ten gevolge van een bewuste verstoring van de ruimtelijke integriteit van de vindplaats.

---

¹⁷ De foto-, sporen- en vondsteninventaris werden resp. toegevoegd als bijlage 2, 3 en 4.

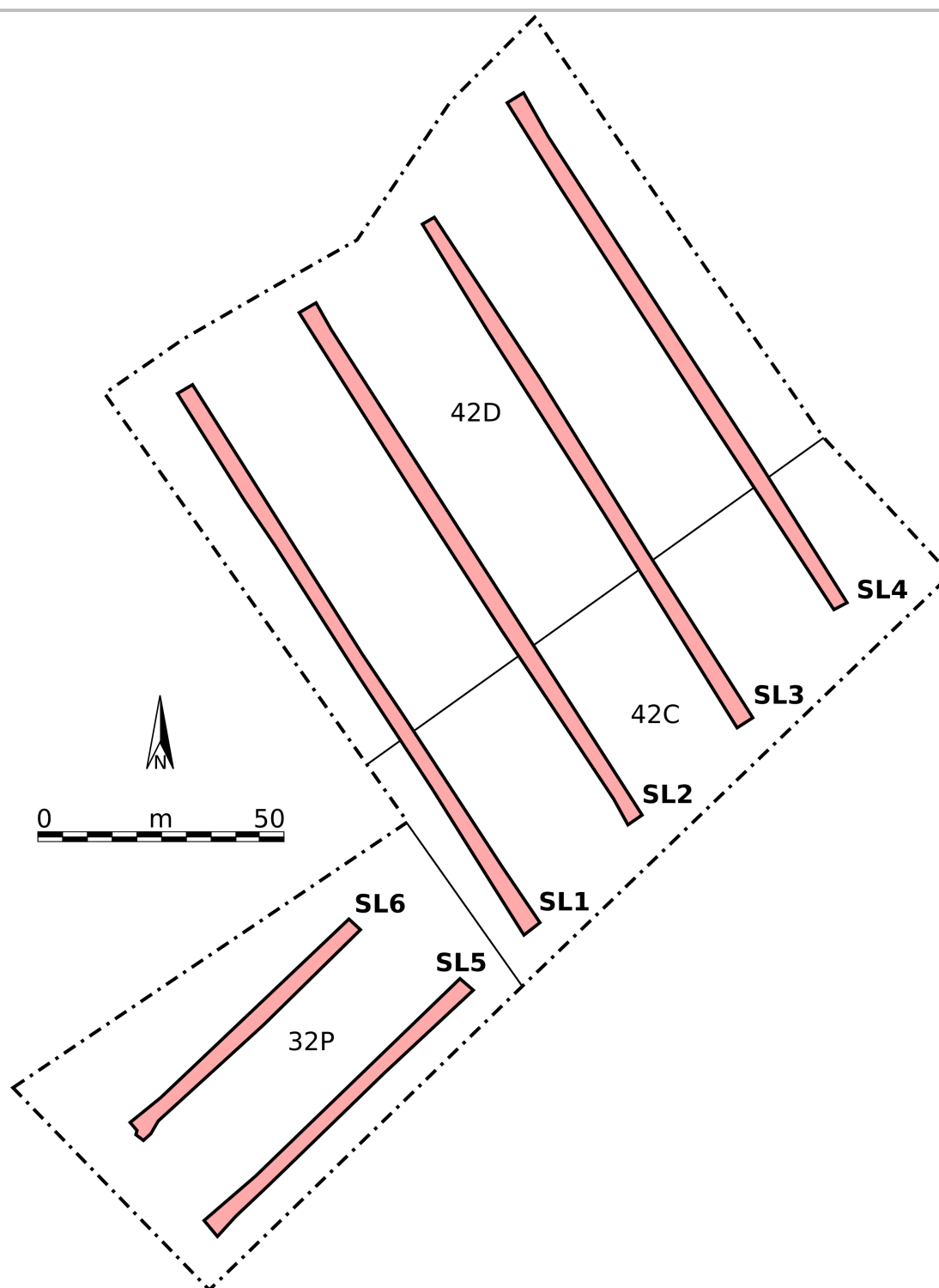

Fig. 2.1: Het sleuvenplan.

Hoofdstuk 3 Analyse

3.1 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw

Volgens de gegevens van de bodemkaart komen binnen het projectgebied twee bodemtypes voor. Het grootste deel van het terrein wordt ingenomen door natte zandleembodems met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (Lhc-gronden). In het noordelijk deel van het terrein is de drainage iets gunstiger en gaat het om matig natte, lichte zandleembodems met een dikke antropogene humus A-horizont (Pdm-gronden) (fig. 3.1). De zuidelijke uitstulping (perceel 32P) van het projectgebied is gekarteerd als een bebouwde zone (OB), maar kan op basis van extrapolatie worden gerekend tot de zone met Lhc-gronden.

Fig. 3.1: Situering van het projectgebied op de bodemkaart (© Databank Ondergrond Vlaanderen).

Op basis van de resultaten van de terreinwaarnemingen (registratie van vijf bodemprofielen) (fig. 3.2) blijkt dat de gegevens van de bodemkaart (nog steeds) vrij accuraat zijn. Het terrein kon worden opgedeeld in twee verschillende pedogenetische zones. De bestudeerde bodemprofielen zijn verspreid aangelegd zodat een duidelijk beeld werd verkregen van de bodemkundige opbouw in beide zones (fig. 3.2). Ter illustratie worden bodemprofiel 1 (PR1) en bodemprofiel 4 (PR4) afgebeeld en beschreven (fig. 3.3 en 3.4)¹⁸.

¹⁸ Voor een beschrijving van de bodemprofielen wordt verwezen naar bijlage 5.

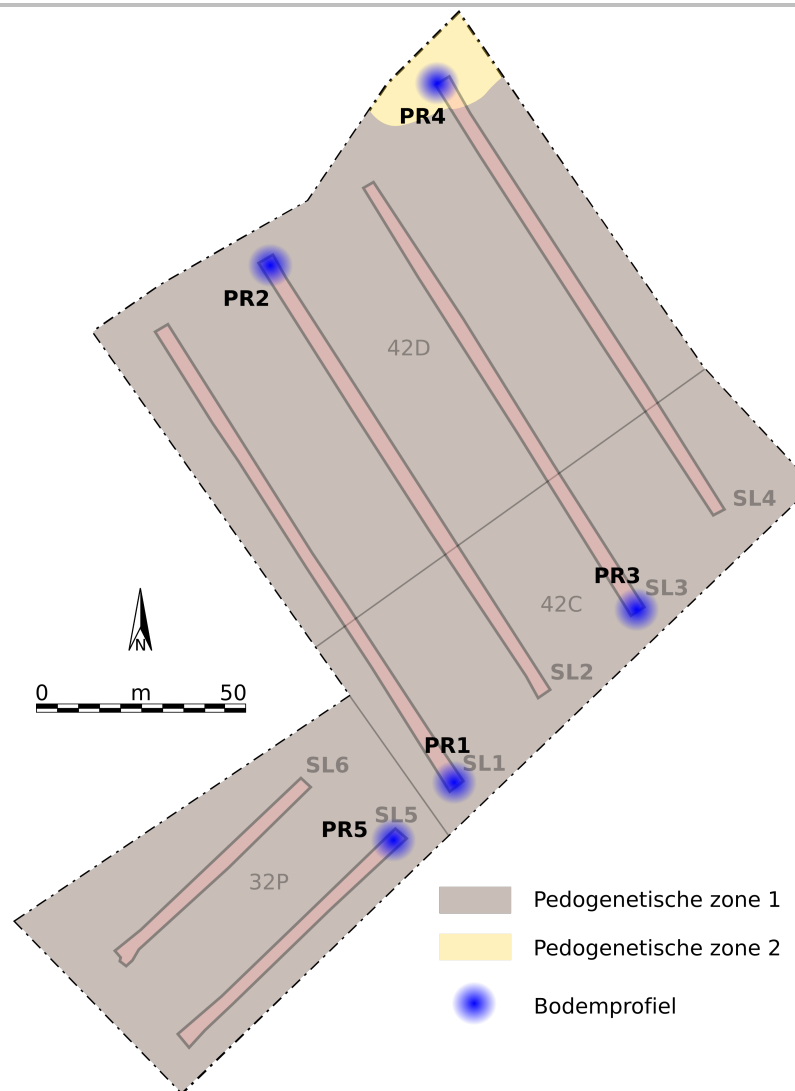

Fig. 3.2: Situering van de bestudeerde bodemprofielen met aflijning van de pedogenetische zones.

Ter hoogte van profielput 1 is de bodemopbouw in overeenstemming met de beschrijving van de Lhc-bodemserie op de bodemkaart. De bovengrond bestaat uit een pakket van verploegde donkerbruingrijze zwak zandige leem met talrijke wortels (Ap-horizont). Deze relatief dunne antropogene bovengrond rust rechtstreeks op de gleyige moederbodem (Cg-horizont), bestaande uit zwak zandige leem.

Ter hoogte van profielput 4 is de textuur van de sedimenten een stuk zandiger. Er is hier eerder sprake van een zwak lemige zandbodem dan een zandleembodem (cf. bodemkaart). In deze zone komt een begraven bodesequentie voor. Het gaat om een relatief goed bewaarde podzolbodem met een klassieke opbouw. Onder de Ap-horizont komt een aangetaste Ah-horizont voor. Beide horizonten vormen samen een dikke antropogene bovengrond (A-horizont) met een dikte van circa 50 cm. Om die reden kan worden gesproken van een zone met m-gronden. Onder de humeuze bovengrond situeert zich een 10 cm dikke, uitgeloogde en gebioturbeerde E-horizont met een witgrijze kleur. Hieronder volgt een relatief dikke Bir-horizont (bruinrode fibers van ijzeroxides) die reikt tot een diepte van circa 95 cm beneden het maaiveld. Opmerkelijk is hier de dunne, uitgeloogde horizont (witgrijze kleur) aan de basis van de Bir-horizont (fig. 3.4, horizont 5). De C-horizont bestaat uit lichtgroen lemig zand.

Fig. 3.3: Zicht op de bodemopbouw ter hoogte van bodemprofiel 1 (PR1).

Fig. 3.4: Zicht op de bodemopbouw ter hoogte van bodemprofiel 2 (PR2).

3.2 Het sporen- en vondstenbestand

3.2.1 Het proefsleuvenonderzoek

Er werden 23 bodemsporen geregistreerd, waarvan er zeven van natuurlijke oorsprong zijn. Drie contexten (twee greppels met bakstenen buizen en een kleine rechthoekige constructie in baksteen)¹⁹ zijn geassocieerd met een voormalig drainagesysteem, wellicht toen het terrein nog in gebruik was als akkerland. De overige aangetroffen sporen zijn van antropogene oorsprong en worden geclassificeerd als kuil (n= 6) en greppel (n= 7). Er werden geen plattegronden van gebouwen in hout- of steenbouw aangesneden. Op basis van het schaarse vondstmateriaal kunnen de greppels worden gedateerd in de volle of late middeleeuwen. Drie losse vondsten van lithisch materiaal (vuursteen en lydiet) dateren uit de steentijd en worden hier samen met de meest relevante metalen vondsten van de metaaldetectie beschreven en/of geïllustreerd²⁰.

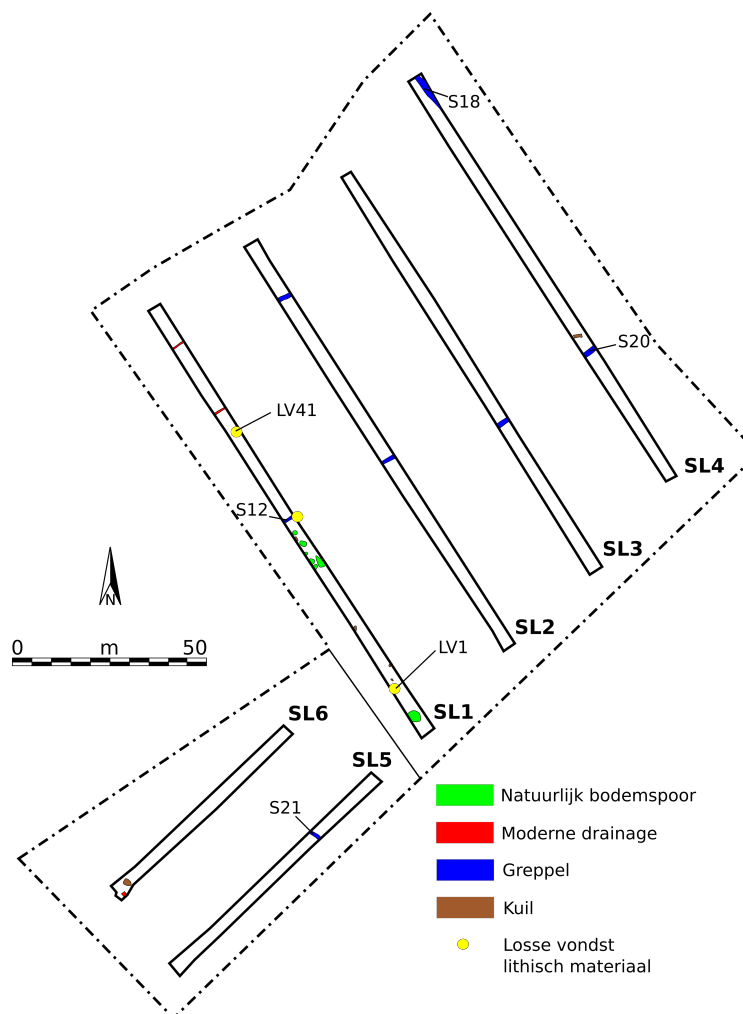

Fig. 3.4: De aangetroffen spoorcategorieën en locatie van de losse vondsten van lithisch materiaal uit de steentijd. Gecoupeerde sporen worden weergegeven met hun spoornummer.

¹⁹ Het gaat om sporen S13 (drainagegreppel), S14 (drainagegreppel) en S22 (bakstenen constructie/drainageput).

²⁰ Voor de verspreidingskaart van de metalen vondsten en overige losse vondsten: zie bijlage 6.

Naast de vulling van een kleine rechthoekige kuil (SL1, S2) van recente ouderdom bevond zich een slanke bladvormige pijlpunt (LV1) in het sediment van de moederbodem (fig. 3.5). De boorden zijn gevormd door schuine, directe retouches en in mindere mate door schuine tot vlakke retouches op de ventrale zijde. Op het dorsaal vlak komen nog enkele restanten voor van een witte of crèmekleurige cortex voor. De grondstof bestaat uit een fijnkorrelige, bruinbeige gevlekte vuursteen. Het artefact wordt gedateerd in het midden- of laat-neolithicum.

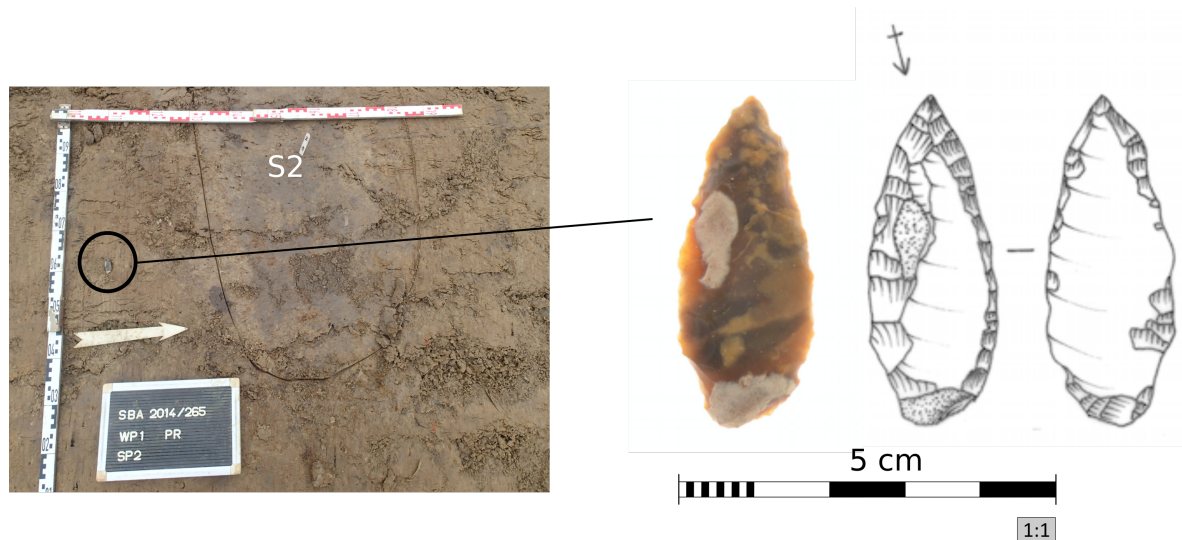

Fig. 3.5: Losse vondst van een slanke bladvormige pijlpunt uit het midden- of laat-neolithicum.

Tijdens een controle met het truweel van een natuurlijke verkleuring in de noordelijke helft van proefsleuf 1 werd een klein fragment (distaal deel) van een microkling in lydiet²¹ (LV 41) aangetroffen (fig. 3.6). Er zijn geen sporen van bewerking (retouches) aanwezig. Een verdere controle van het sediment leverde geen bijkomende artefacten op en dus gaat het hier wellicht om een geïsoleerde “losse” vondst. Er kan slechts een ruime datering in de steentijd worden vooropgesteld.

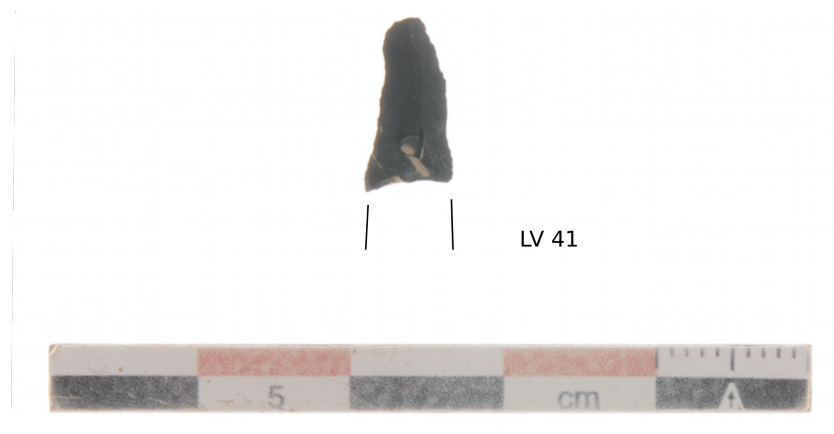

Fig. 3.6: Klein fragment van een microkling in lydiet.

²¹ In de archeologische literatuur vaak geclassificeerd als ftaniet.

De vulling van een greppelsegment (SL2, S15) bevatte een wandfragment van gedraaid grijs aardewerk uit de volle of begin van de late middeleeuwen. Het gaat om een vrij hard, donkergrijs zandig baksel en mogelijk is de scherf afkomstig van een kogelvormige pot. Een ander wandfragment van gedraaid grijs aardewerk bevond zich in de Ap-horizont ter hoogte van bodemprofiel 4 (met begraven podzolbodem) en kan op basis van de bakselkenmerken (bruine klei met donkergrijze binnen- en buitenwand en fijne zandige verschraling) in de periode tussen de 13de en 14de eeuw worden gedateerd. Op basis van deze schaarse gegevens kunnen alle aangetroffen greppelsegmenten dus met enige reserve in de volle of de late middeleeuwen worden gedateerd.

Greppelsegment S20 in proefsleuf 4 werd gecoupeerd en het spoorprofiel vertoonde een scherp afgelijnde V-vormige aflijning (fig. 3.7). De vulling bestond uit donkergrijze zwak zandige leem met vlekjes van ijzeroxides en heeft een homogene textuur, zonder indicaties van een natuurlijke dichtslibbing zoals een fijne gelaagdheid. Het gaat dus wellicht om een intentionele demping door de mens. Sporen van herstel of onderhoud van de greppel werden niet waargenomen, maar op basis van slechts één spoorprofiel kan niet worden bewezen dat er geen fasen van onderhoud of herstel aanwezig zijn geweest. De bodem van de greppel situeert zich hier op een diepte van 72 cm beneden het aanlegvlak.

Fig. 3.7: Zicht op het profiel van greppel S20.

In de noordelijke hoek van het terrein - ter hoogte van pedogenetische zone 2 met de begraven podzolbodem - werd een segment van een NW-ZO georiënteerde greppel (S18) aangesneden. De vulling ervan bestond uit donkergrijs zwak lemig zand. Een deel van deze vulling werd handmatig

verdiept, maar er werden geen artefacten aangetroffen die een precieze datering zouden kunnen opleveren. De greppel werd gecoupeerd in de kopse wand van de sleuf, maar de spooraflijning was vrij ondiep en eerder onregelmatig afgelijnd door de intense bioturbatie (mollengangen) (zie foto 2014-265-S18-FC-3).

In het centrale deel van proefsleuf 1 werd een segment van een O-W georiënteerde greppel (S12) gecoupeerd in de sleufwand (fig. 3.8). In profiel is een komvormige tot U-vormige aflijning zichtbaar tot een diepte van circa 50 cm beneden het aanlegvlak. Er zijn twee vullingen te onderscheiden, waarbij de onderste vulling (3) wellicht correspondeert met een natuurlijk dichtslibbing op basis van de fijne gelaagdheid van het sediment. De rest van de opvulling (2) vertoont een heterogene kleurtextuur met grijze en oranjegele vlekken. Deze brokkelige vulling correspondeert met een demping door de mens. Sporen van herstel of onderhoud van de greppel werden niet waargenomen in het spoorprofiel. De datering van de greppel kan niet worden bepaald wegens de afwezigheid van vondstmateriaal. Net boven de vulling van de greppel - in de antropogene bovengrond - werd wel een afslag in donkergrijze vuursteen²² aangetroffen, maar het gaat hier om een geïsoleerde losse vondst die niet kan worden geassocieerd met het spoor.

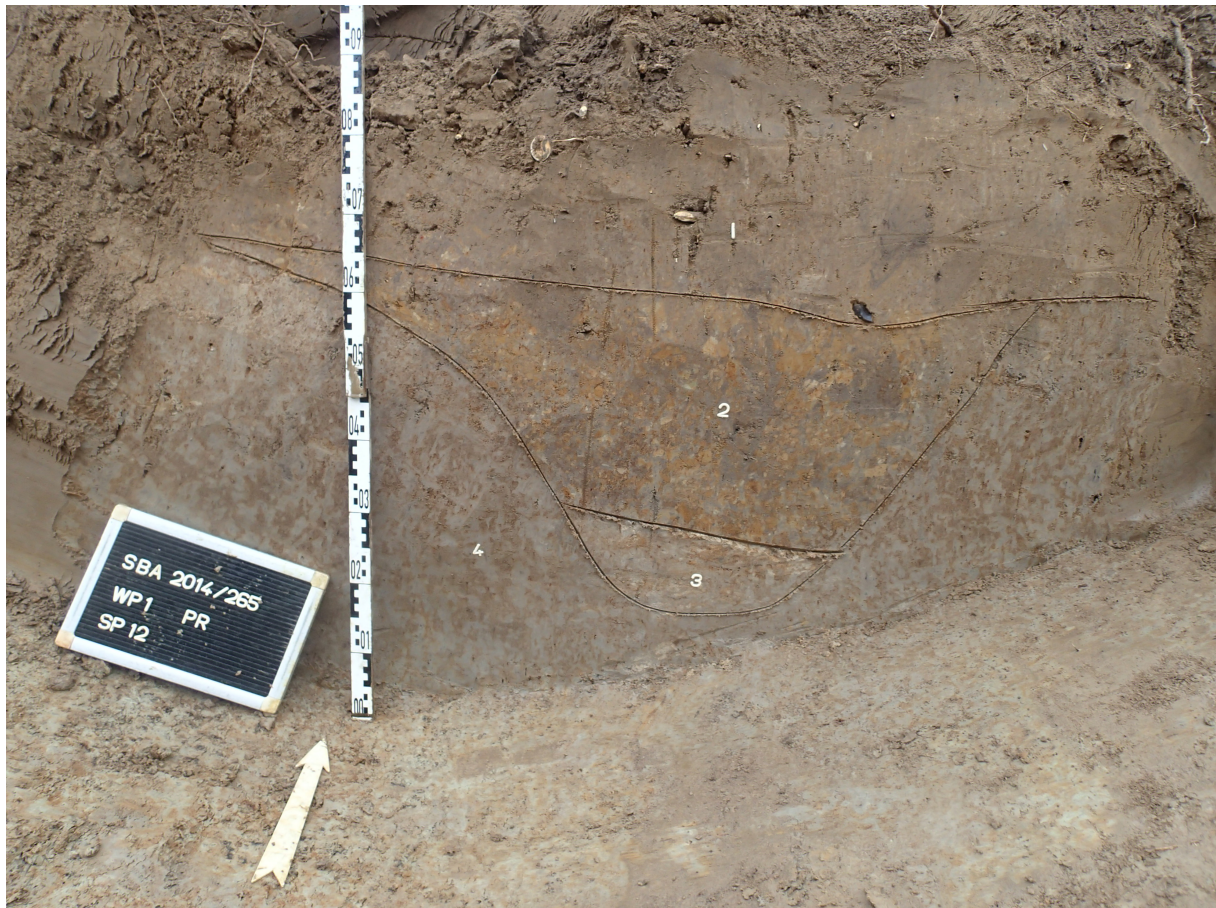

Fig. 3.8: Zicht op het profiel van greppel S12. De afslag in donkergrijze vuursteen is zichtbaar op de grens tussen laag 1 (antropogene bovengrond) en laag 2 (greppelvulling).

²² Ingezameld, maar helaas niet meer teruggevonden na de reiniging van het vondstmateriaal.

Tenslotte werd nog een smalle NW-ZO georiënteerde greppel (S21) aangesneden ter hoogte van proefsleuf 5 (zie foto 2014-265-S21-FD-1). Hoewel in deze zone het tracé werd verwacht van een communicatielijn die hoort bij de KW-linie (aangelegd tussen de twee wereldoorlogen)²³, lijkt het te gaan om een ouder spoor op basis van de uitgeloogde en relatief homogene vulling. Er werd echter geen geassocieerd vondstmateriaal aangetroffen zodat er ook geen datering voor het spoor kan worden vooropgesteld. De greppel werd gecoupeerd in de sleufwand en hieruit blijkt een relatief ondiepe komvormige uitgraving tot een diepte van circa 35 cm beneden het aanlegvlak.

3.2.2 De metaaldetectie

Er werden tijdens het onderzoek met de metaaldetector 45 vondsten aangetroffen²⁴. Deze kwamen verspreid voor in de antropogene bovengrond over het volledige areaal van het terrein. Per vondstcategorie worden de individuele voorwerpen afgebeeld en beknopt beschreven. Hierna volgt een algemene interpretatie van het vondstenbestand. Voor de verspreidingskaart van de metalen vondsten wordt verwezen naar bijlage 6.

3.2.2.1 Munten

Wegens het verblijf in de zure, geploegde bovengrond zijn vijf munten zodanig sterk afgesleten en/of gecorrodeerd waardoor deze niet meer kunnen worden geïdentificeerd²⁵. Van twaalf munten zijn nog voldoende diagnostische elementen bewaard gebleven voor een identificatie en een (ruime) datering.

---

²³ De kabelsleuf van deze communicatielijn werd aangesneden tijdens het archeologisch onderzoek op de aanpalende percelen (Bakx e.a. 2014a). Op basis van extrapolatie kon het greppelspoor van de kabelsleuf nochtans worden verwacht ter hoogte van perceel 32P.

²⁴ Voor de verspreidingskaart van de metalen vondsten wordt verwezen naar bijlage 6.

²⁵ Het gaat om munten LV2, LV20, LV27, LV28, LV34, LV35 en LV45.

 <p>vz</p> <p>kz</p>	<p>Vondstnr.: LV 36</p> <p>Metaal soort: koper</p> <p>Diameter: 25 mm</p> <p>Beeltenis/omschrift voorzijde: gekroond wapenschild/ ALBERTVS . ET . ELISABET . DEI . GR</p> <p>Beeltenis/omschrift keerzijde: Gekroond andreaskruis met jaartal/ ARCHIDUCES . AVST . DVCS . BVR . ET . B</p> <p>Datering/periode: 1611/regeerperiode Albrecht & Isabella (1598-1621)</p> <p>Denominatie: Maastricht (?)</p> <p>Munteenheid: oord</p> <p>Referentie: I 424 (Vanhoudt 1996: 155)</p> <p>I 424</p> <p>Vondstcontext: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
 <p>vz</p> <p>kz</p>	<p>Vondstnr.: LV 26</p> <p>Metaal soort: koper</p> <p>Diameter: 24 mm</p> <p>Beeltenis/omschrift voorzijde: gekroond koninklijk wapenschild/ ARCHID . AVST . DUX . BVRG . BRAB . Z . 16??</p> <p>Beeltenis/omschrift keerzijde: gekroond vuurijzer met drie wapenschildjes/ CAROL . II . D . G . HISP . ET . INDIARUM . REX</p> <p>Datering/periode: 1691-1700/regeerperiode Karel II (1665-1700)</p> <p>Denominatie: ? (Antwerpen, Brussel of Brugge)</p> <p>Munteenheid: oord</p> <p>Referentie: I 503 (Vanhoudt 1996: 160)</p> <p>I 503</p> <p>Context: top Cg-horizont (in associatie met recent bouwpuin)</p>

	<p>Vondstnr.: LV 13</p> <p>Metaal soort: koper</p> <p>Diameter: 22 mm</p> <p>Beeltenis/omschrift voorzijde: gekroonde W tussen 18 en 29</p> <p>Beeltenis/omschrift keerzijde: gekroond Nederlands wapenschild tussen 1 en c.</p> <p>Datering/periode: 1829/regeerperiode Willem I (1815-1830)</p> <p>Denominatie: 1817-1830 = Utrecht</p> <p>Munteenheid: gulden</p> <p>Waarde: 1 cent</p> <p>Referentie: L 11 (Vanhoudt 1996: 170)</p> <div style="text-align: center;"> <p>L 11</p> </div> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
	<p>Vondstnr.: LV 19</p> <p>Metaal soort: koper</p> <p>Diameter: 22 mm</p> <p>Beeltenis/omschrift voorzijde: gekroonde W tussen 18 en 2?</p> <p>Beeltenis/omschrift keerzijde: gekroond Nederlands wapenschild tussen 1 en c.</p> <p>Datering/periode: 182?/regeerperiode Willem I (1815-1830)</p> <p>Denominatie: Brussel/Utrecht (?)</p> <p>Munteenheid: gulden</p> <p>Waarde: 1 cent</p> <p>Referentie: L 11 (Vanhoudt 1996: 170)</p> <div style="text-align: center;"> <p>L 11</p> </div> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>

	<p>Vondstnr.: LV 28 Metaal soort: koper Diameter: 22 mm Beeltenis/omschrift voorzijde: gekleunde W tussen 18 en ?? Beeltenis/omschrift keerzijde: gekleunde Nederlands wapenschild tussen 1 en c. Datering/periode: 18??/regeerperiode Willem I (1815-1830) Denominatie: ? (Brussel of Utrecht) Munteenheid: gulden Waarde: 1 cent Referentie: L 11 (Vanhoudt 1996: 170)</p> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
	<p>Vondstnr.: LV 12 Metaal soort: koper Diameter: 20 mm Beeltenis/omschrift voorzijde: Belgische leeuw, zittend bij de grondwetstafel/ L'UNION FAIT LA FORCE/ 2 cent – graveursnaam Beeltenis/omschrift keerzijde: gekleunde initiaal van de koning/ LEOPOLD PREMIER ROI DES BELGES 18?? Datering/periode: 18??/regeerperiode Leopold I (1831-1865) Denominatie: Brussel Munteenheid: Frank Waarde: twee centiem Referentie: M 12 (Vanhoudt 1996: 172)</p> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>

	<p>Vondstnr.: LV 10 Metaalsoort: koper Diameter: 20 mm Beeltenis/omschrift voorzijde: Belgische leeuw, zittend bij de grondwetstafel/ L'UNION FAIT LA FORCE/ 2 cent – graveursnaam Beeltenis/omschrift keerzijde: gekroond initiaal van de koning/ LEOPOLD PREMIER ROI DES BELGES 18?? Datering/periode: 18??/regeerperiode Leopold I (1831-1865) Denominatie: Brussel Munteenheid: Frank Waarde: twee centiem Referentie: M 12 (Vanhoudt 1996: 172)</p> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
	<p>Vondstnr.: LV 21 Metaalsoort: koper Diameter: 16 mm Beeltenis/omschrift voorzijde: Belgische leeuw, zittend bij de grondwetstafel/ L'UNION FAIT LA FORCE/ 1 cent – graveursnaam Beeltenis/omschrift keerzijde: gekroond initiaal van de koning/ LEOPOLD PREMIER ROI DES BELGES 18?? Datering/periode: 18??/regeerperiode Leopold I (1831-1865) Denominatie: Brussel Munteenheid: Frank Waarde: één centiem Referentie: M 13 (Vanhoudt 1996: 172)</p> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>

	<p>Vondstnr.: LV 45 Metaalsoort: koper Diameter: 16 mm Beeltenis/omschrift voorzijde: Belgische leeuw, zittend bij de grondwetstafel/ L'UNION FAIT LA FORCE/ 1 cent – graveursnaam Beeltenis/omschrift keerzijde: gekroond initiaal van de koning/ LEOPOLD PREMIER ROI DES BELGES 18?? Datering/periode: 18??/regeerperiode Leopold I (1831-1865) Denominatie: Brussel Munteenheid: Frank Waarde: één centiem Referentie: M 13 (Vanhoudt 1996: 172)</p> <p>M 13</p> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
	<p>Vondstnr.: LV 31 Metaalsoort: koper/nikkel Diameter: 22 mm Beeltenis/omschrift voorzijde: gekroond initiaal van de koning/ ROYAUME DE BELGIQUE of KONINKRIJK BELGIE 19?? Beeltenis/omschrift keerzijde: waarde naast lauriertak Datering/periode: 19??/regeerperiode Leopold II (1865-1909) Denominatie: Brussel Munteenheid: Frank Waarde: tien centiem Referentie: M 60 (Vanhoudt 1996: 174)</p> <p>M 60</p> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>

 <p>vz</p> <p>kz</p>	<p>Vondstnr.: LV 25</p> <p>Metaal soort: koper/nikkel</p> <p>Diameter: 24 mm</p> <p>Beeltenis/omschrift voorzijde: gekroonde eikentak, geflankeerd door de waarde/ BELGIQUE</p> <p>Beeltenis/omschrift keerzijde: hoofd van Ceres naar links, tussen hoorn van overvloed en de datum</p> <p>Datering/periode: 194?/ Regentschap van Prins Karel (1944-1951)</p> <p>Denominatie: Brussel</p> <p>Munteenheid: Frank</p> <p>Waarde: vijf frank</p> <p>Referentie: M 159 (Vanhoudt 1996: 178)</p> <p>M 159</p> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
 <p>vz</p> <p>kz</p>	<p>Vondstnr.: LV 9</p> <p>Metaal soort: brons</p> <p>Diameter: 22 mm</p> <p>Beeltenis/omschrift voorzijde: gekroonde waarde en datum/ BELGIQUE</p> <p>Beeltenis/omschrift keerzijde: hoofd van mijnwerker naar links; rechts een mijnlamp</p> <p>Datering/periode: 1953/regeerperiode Boudewijn I (1951-1993)</p> <p>Denominatie: Brussel</p> <p>Munteenheid: Frank</p> <p>Waarde: vijftig centiem</p> <p>Referentie: M 163 (Vanhoudt 1996: 178)</p> <p>52 M 163</p> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>

3.2.2.2 Laken/zegelloodjes

Deze vondstgroep wordt vertegenwoordigd door een lakenloodje uit de 17de of 18de eeuw en twee zegel- of kwaliteitsloodjes uit de 19de of eerste helft van de 20ste eeuw.

 <p>VZ</p> <p>kz</p>	<p>Vondstnr.: LV 49 Type: lakenloodje Metaalsoort: lood Diameter: 25 mm Beeltenis/opschrift voorzijde: bloemmotiefje / ? HE ? SE ? Beeltenis/opschrift keerzijde: gekroonde (klauwende?) leeuw / ? NES Datering/periode: 17de – 18de eeuw (?) Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
 <p>VZ</p> <p>kz</p>	<p>Vondstnr.: LV 3 Type: zegel- of kwaliteitsloodje Metaalsoort: lood Diameter: 17 mm Beeltenis/opschrift voorzijde: DIEU met parelrand Beeltenis/opschrift keerzijde: SE ? met parelrand Datering/periode: 19de – 20ste eeuw Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>

	<p>Vondstnr.: LV 17 Type: zegel- of kwaliteitsloodje Metaalsoort: lood Diameter: 17 mm Beeltenis/opschrift voorzijde: onzichtbaar Beeltenis/opschrift keerzijde: onzichtbaar Datering/periode: 19de – 20ste eeuw Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
---	--

3.2.2.3 Knopen

Er werden vier koperen knopen gevonden in de ploeglaag (Ap-horizont). Mogelijk gaat het om militaire knopen.

	<p>Vondstnr.: LV 38 Type: (militaire?) knoop met oog Metaalsoort: koper Diameter: 15 mm Beeltenis/opschrift voorzijde: onzichtbaar (corrosie) Keerzijde: oog Datering/periode: 19de – 20ste eeuw Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
--	--

	<p>Vondstnr.: LV 24 Type: (militaire?) knoop Metaalsoort: koper rond houten kern Diameter: 12 mm Beeltenis/omschrift voorzijde: geen Keerzijde: houten kern met gaatje Datering/periode: 19de – 20ste eeuw Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
---	--

	<p>Vondstnr.: LV 39 Type: (militaire?) knoop met oog Metaalsoort: koper (sterk gecorrodeerd) Diameter: 12 mm Beeltenis/omschrift voorzijde: onzichtbaar (corrosie) Keerzijde: oog Datering/periode: 19de – 20ste eeuw Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
---	---

 <p>VZ</p> <p>KZ</p>	<p>Vondstnr.: LV 14</p> <p>Type: (militaire?) knoop met vier doorboringen</p> <p>Metaalsoort: (vertind?) koper</p> <p>Diameter: 15 mm</p> <p>Beeltenis/omschrift voorzijde: geen</p> <p>keerzijde: geen</p> <p>Datering/periode: 19de – 20ste eeuw</p> <p>Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
---	--

3.2.2.4 Kogelhulzen

Drie kogelhulzen zijn afkomstig van militaire machinegeweren, maar wegens de onleesbaar geworden opschriften is het niet duidelijk door welk leger deze werden afgevuurd. Er kan slechts een ruime datering in de eerste helft van de 20ste eeuw (begin WO I tot einde WO II) worden vooropgesteld.

	<p>Vondstnr.: LV 48</p> <p>Type: (platgedrukte) kogelhuls</p> <p>Metaalsoort: (rood?) koper</p> <p>Diameter: 12 mm (?)</p> <p>Lengte: 60 mm (?)</p> <p>Opschrift bodem: verdwenen (bodem platgedrukt)</p> <p>Datering/periode: eerste helft 20ste eeuw</p> <p>Context: top Cg-horizont (in associatie met recent bouwpuin)</p>
---	---

	<p>Vondstnr.: LV 32 Type: kogelhuls Metaalsoort: koper Diameter: 12 mm Lengte: onvolledig (42 mm) Opschrift bodem: verdwenen (corrosie) Datering/periode: eerste helft 20ste eeuw Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>
	<p>Vondstnr.: LV 16 Type: kogelhuls Metaalsoort: koper Diameter: 12 mm Lengte: onvolledig (49 mm) Opschrift bodem: verdwenen (corrosie) Datering/periode: eerste helft 20ste eeuw Context: ploeglaag (Ap-horizont)</p>

3.2.2.5 Musket-, pistolet- en kartetskogels

Elf loden bolletjes worden geïnterpreteerd als musket-, pistool- en kartetskogels (tabel 1). Deze laatste - vertegenwoordigd door zeker één exemplaar – zijn afkomstig van zgn. kartetsgranaten (vnl. gebruikt tijdens WO I en WO II). De bolletjes van kartetsgranaten zijn vaak vervaardigd in een minderwaardige metaallegering (geen zuiver lood) en hebben geen gietnaad. Vondst LV42 kan als een vervormde *Minié*-kogel (cilindrische kogel met holle basis, ontworpen in 1847) worden beschouwd.

Binnen de categorie van musketkogels domineert het grote type (n= 7) met een diameter van 16 mm en een gewicht dat fluctueert tussen 22 en 25 gram. Mogelijk gaat het om munitie van eenzelfde wapen. Eén kleine kogel (LV40) heeft een diameter van 12 mm, een gewicht van 9 gram en is wellicht gebruikt in een pistool.

Inventarisnummer	Diameter (mm)	Gewicht (gr)	Type kogel	Opmerkingen
2014-265-LV4	16	22	musket	gietnaad duidelijk
2014-265-LV6	16	22	musket	gietnaad onduidelijk
2014-265-LV11	16	25	musket	gietnaad onduidelijk
2014-265-LV22	16	22	musket	aan één zijde afgeplat door impact
2014-265-LV29	16	24	musket	gietnaad duidelijk
2014-265-LV30	16	23	musket	gietnaad duidelijk
2014-265-LV33	16	22	musket	gietnaad duidelijk
2014-265-LV37	15	20	musket?	gietnaad onduidelijk, minderwaardige metaallegering
2014-265-LV40	12	9	pistolet	gietnaad onduidelijk, impactsporen
2014-265-LV42	17?	11	Minié	sterk vervormd door impact
2014-265-LV7	13	10	kartets	geen gietnaad, sterk vervormd door impact, minderwaardige metaallegering

Tabel 1: Overzicht van de loden kogels.

3.2.2.6 Granaatscherven

Er werden vier granaatscherven (fig. 3.9) aangetroffen, waarvan drie stuks afkomstig zijn van een ontstekingsmechanisme (schroefdraad). Het ander stuk is afkomstig van de geleideband van een granaat. Wellicht gaat het om militaria uit de Tweede Wereldoorlog.

Fig. 3.9: Granaatscherven.

3.2.2.7 Overige

Een plat stuk gecorrodeerd ijzer met aangepunt uiteinde is mogelijk afkomstig van een bajonet of geweerddolk uit de Eerste Wereldoorlog (fig. 3.10). Voorts dienen nog een koperen votiefmedaille en een loden stop met schroefdraad te worden vermeld.

Fig. 3.10: Vermoedelijke bajonet of geweerddolk in ijzer (links), een loden stop met schroefdraad (midden) en een koperen votiefmedaille (rechts).

3.2.2.8 Besluit

Het relatief hoog aantal vondsten van militaire aard (o.a. granaatscherven en kogelhulzen) kan worden toegeschreven aan het feit dat het terrein is gelegen in een WOI-conflictzone, maar in tegenstelling tot de vorige archeologische ingrepen op de nabijgelegen percelen werden hier geen bodemsporen aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan de kortstondige gevechten tijdens de Eerste Wereldoorlog. Het merendeel van het assemblage is overigens afkomstig uit de sterk geroerde antropogene bovengrond (Ap-horizont). Dit is dan ook de oorzaak van de relatief slechte bewaringstoestand van het metaal, en meer specifiek de artefacten in ijzer en koper. Eventuele conserverende maatregelen, al dan niet in combinatie met een X-ray onderzoek, worden niet aanbevolen omwille van de zeer beperkte contextuele waarde van het vondstassemblage.

Voor meer informatie omtrent de oorlogsgeschiedenis van deze omgeving wordt verwezen naar het verslag van het archeologisch onderzoek op de percelen 32f, 32e en 33 van de wijk Schippersbos²⁶.

²⁶ Zie Bakx e.a. 2014a.

Hoofdstuk 4   Synthese

4.1 Interpretatie en datering

In de ondergrond van het projectgebied bevindt zich een lage tot zeer lage densiteit van antropogene bodemsporen. Er werden slechts enkele segmenten van smalle greppels - wellicht daterend uit de volle of de late middeleeuwen - aangesneden. Mogelijk gaat het hier om relictten van oude perceelsgrenzen in een agrarische context. Ondanks de hoge verwachting voor het aantreffen van relictten uit de Eerste Wereldoorlog, werden geen bodemsporen aangetroffen die geassocieerd zijn met één of andere militaire context. Verspreid in de bovengrond bevinden zich weliswaar (fragmenten van) militaria, maar de informatiewaarde van de reeds ingezamelde vondsten is in ieder geval beperkt.

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Zijn er sporen aanwezig?

Er werden in totaal 23 bodemsporen geregistreerd.

Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

Zestien sporen zijn van antropogene oorsprong.

Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Er werden geen structuren zoals (gebouw)plattegronden e.d. vastgesteld.

Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Het beperkt aantal sporen wordt gedateerd in de volle en/of de late middeleeuwen.

In hoeverre is de bodemopbouw intact?

Op basis van de resultaten van de terreinwaarnemingen blijkt dat de gegevens van de bodemkaart (nog steeds) vrij accuraat zijn. Er is dus geen noemenswaardige bodemverstoring opgetreden na de bodemkartering.

Is er sprake van één of meerdere begraven bodems?

Er is sprake van een begraven paleobodem (type podzolbodem) in de noordelijke hoek van het terrein.

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De aangetroffen sporen tekenen zich duidelijk af in de omringende sedimenten van de moederbodem. De bovenste spoorvullingen zullen weliswaar zijn opgenomen in de antropogene bovengrond als gevolg van landbewerking.

Kan op basis van het sporenbestand uit het onderzoek een uitspraak worden gedaan over de aard en de omvang van de occupatie?

Er werd een zeer lage sporendensiteit aangesneden. Het gaat om enkele greppels die vermoedelijk een relict vormen van perceelsbegrenzings in een agrarische context.

Zijn er indicaties (greppels, grachten, haarden, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?

De aanwezige greppels maken geen deel uit van een erf of nederzetting, maar zijn eerder geassocieerd met een oude (reeds verdwenen) perceelsindeling.

Zijn er sporen aanwezig van een urnengravel?

Er werden geen sporen aangetroffen van een urnengravel.

Zijn er vondsten of sporen aanwezig die getuigen van een militaire aanwezigheid?

Het relatief hoog aantal "losse" vondsten van militaire aard (o.a. granaatscherven en kogelhulzen) kan worden toegeschreven aan het feit dat het terrein is gelegen in een WOI-conflictzone, maar in tegenstelling tot de vorige archeologische ingrepen op de nabijgelegen percelen werden hier geen bodemsporen aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan de kortstondige gevechten tijdens de Eerste Wereldoorlog. Het merendeel van het assemblage is overigens afkomstig uit de sterk geroerde antropogene bovengrond (Ap-horizont). Dit is dan ook de oorzaak van de relatief slechte bewaringstoestand van het metaal, en meer specifiek de artefacten in ijzer en koper.

Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?

Niet van toepassing.

Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Niet van toepassing.

Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

Niet van toepassing.

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Niet van toepassing.

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

- *Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*

Niet van toepassing.

- *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*

Niet van toepassing.

Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

Niet van toepassing.

Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Niet van toepassing.

Hoofdstuk 5   Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Wegens de toekomstige verkavelingswerkzaamheden worden eventuele archeologische waarden in de ondergrond bedreigd. Daarom werd een archeologische evaluatie van het terrein uitgevoerd door middel van een proefsleuvenonderzoek. Uit de resultaten van het veldwerk bleek dat er zich geen bedreigde archeologische waarden bevinden binnen de grenzen van het projectgebied. Er werden dan ook geen aanbevelingen geformuleerd voor eventueel verder archeologisch onderzoek.

Bij eventuele vrijgave het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- *het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011 (BS 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006, 15.5.2009 en 13.12.2011)*
- *en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011 en 10 juni 2011*

van toepassing, meer bepaald voor de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bibliografie

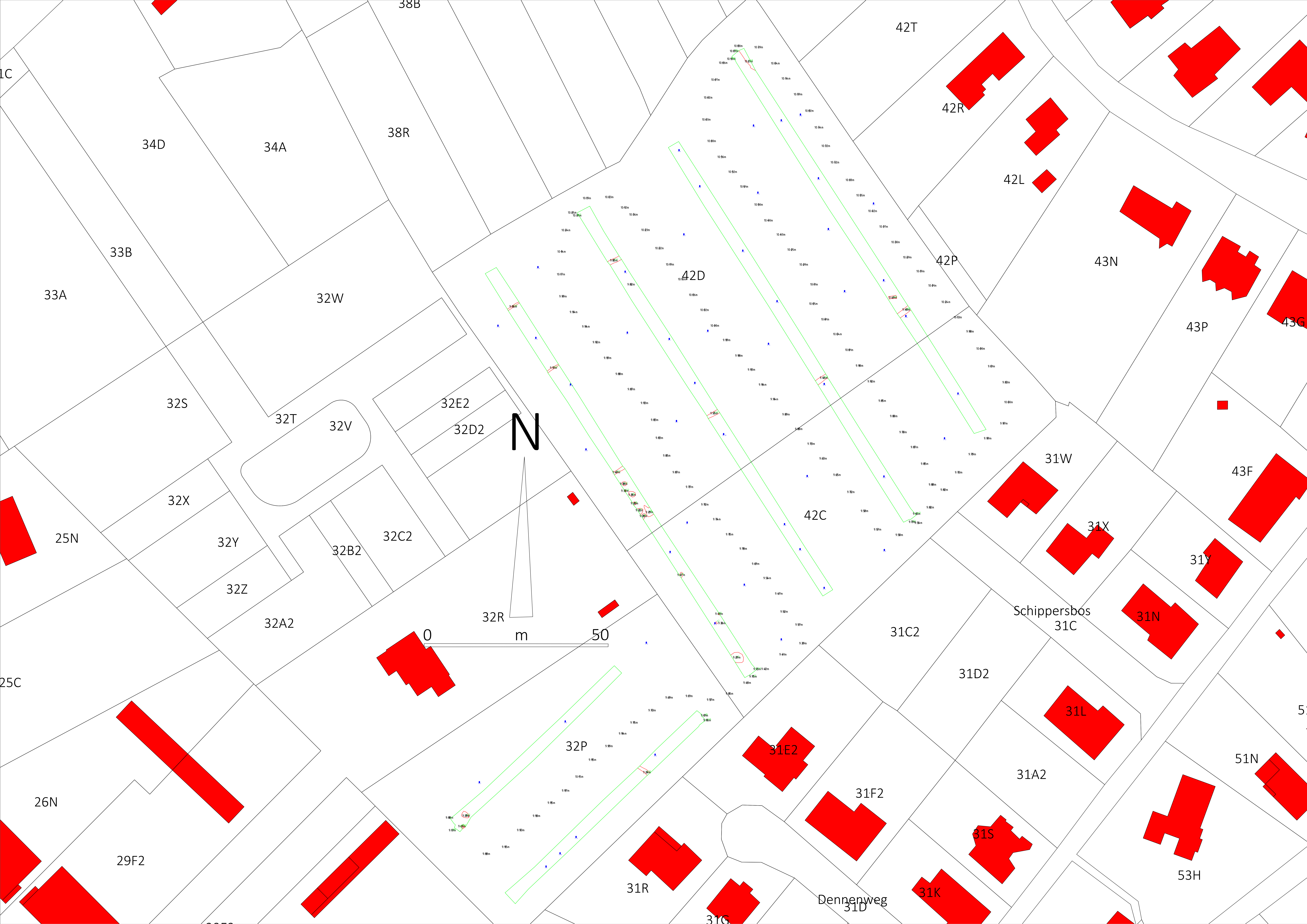
BAKX R., YPERMAN W., VAN LIEFFERINGE N. & SMEETS M. 2014a: *Het archeologisch vooronderzoek aan het Schippersbos te Boortmeerbeek*, Archeo-rapport 200, Kessel-Lo.

BAKX R., VANDER GINST V. & SMEETS M. 2014b: *Het archeologisch vooronderzoek aan het Schippersbos te Boortmeerbeek*, Archeo-rapport 219, Kessel-Lo.

CAES W. 2014: Belgische en Duitse loopgraven uit het begin van de Eerste Wereldoorlog tussen Gete en Schelde, *HOGT*, 2, 125-155.

CASTEELS R. & VANDEGOOR G. 1993 (herdruk 2013): *1914 in de regio Haacht. Kleine dorpen in de Grote Oorlog*, Haacht-Brussel.

Bijlage 2 Fotoinventaris

Vergunningsnummer

(F)oto, (O)verzicht, (PR)ofiel, (V)lak, (C)oupe, (D)etail, (W)erkfoto, (V)ondst, ...

2014-265-WP6-FD-1

Volgnummer

(S)poor, (PR)profiel, (SL)euf, (W)erk(P)ut, (L)osse(V)ondst, (P)aleo(B)oring, (M)etaal(D)etectie, ...

2014-265-WP6-FD-1	2014-265-S10-FV-2	2014-265-SL1-FW-1
2014-265-WP6-FD-1	2014-265-S12-FC-1	2014-265-SL1-FW-2
2014-265-WP6-FD-2	2014-265-S12-FC-2	2014-265-SL1-FW-3
2014-265-WP6-FD-3	2014-265-S12-FD-1	2014-265-SL3-FW-1
2014-265-WP6-FD-4	2014-265-S12-FD-2	2014-265-SL3-FW-2
2014-265-OVERZICHT-FO-2	2014-265-S12-FD-3	
2014-265-OVERZICHT-FO-1	2014-265-S12-FV-1	
2014-265-OVERZICHT-FO-1	2014-265-S13-FV-1	
2014-265-OVERZICHT-FO-2	2014-265-S13-FV-2	
2014-265-PR2-FPR-2	2014-265-S15-FV-1	
2014-265-PR2-FPR-3	2014-265-S15-FV-2	
2014-265-PR3-FPR-1	2014-265-S17-FV-1	
2014-265-PR3-FPR-2	2014-265-S18-FC-1	
2014-265-PR3-FPR-3	2014-265-S18-FC-2	
2014-265-PR3-FPR-4	2014-265-S18-FC-3	
2014-265-PR4-FD-1	2014-265-S18-FV-1	
2014-265-PR4-FD-2	2014-265-S18-FV-2	
2014-265-PR4-FD-3	2014-265-S19-FV-1	
2014-265-PR4-FPR-1	2014-265-S20-FC-1	
2014-265-PR4-FPR-2	2014-265-S20-FC-2	
2014-265-PR4-FPR-3	2014-265-S20-FV-1	
2014-265-PR4-FPR-4	2014-265-S21-FC-1	
2014-265-PR4-FPR-5	2014-265-S21-FD-1	
2014-265-PR4-FPR-6	2014-265-S21-FO-1	
2014-265-PR4-FPR-7	2014-265-S21-FO-2	
2014-265-PR4-FPR-8	2014-265-S21-FV-1	
2014-265-PR5-FD-1	2014-265-S22-FD-1	
2014-265-PR5-FPR-1	2014-265-S22-FD-2	
2014-265-S1-FV-1	2014-265-S22-FD-3	
2014-265-S2-FV-1	2014-265-S22-FD-4	
2014-265-S2-FV-2	2014-265-S22-FV-1	
2014-265-S2-FV-3	2014-265-S22-FV-2	
2014-265-S2-FV-4	2014-265-S22-FW-1	
2014-265-S3-FV-1	2014-265-S23-FV-1	
2014-265-S4-FV-1	2014-265-S5-9-FV-1	
2014-265-S10-FV-1	2014-265-S5-9-FV-2	

Bijlage 3 Spoorinventaris

Afkortingen:		Kleur:		Textuur:		Bijmenging:		Vondsten:	
Aflijning:		L-	Licht	Re	Redelijk	Bio	Bioturbatie	Ce	Ceramiek
		D-	Donker	Ze	Zeer	Hu	Humus	Fa	Faunaresten
Re	Redelijk					Glau	Glauconiet	Fl	Floraresten
Ze	Zeer	Br	Bruin	Za	Zacht	BC	Bouwceramiek	Gl	Glas
		Gl	Geel	Ha	Hard	KM	Kalkmortel	Me	Metaal
S	Scherp	Go	Groen	Va	Vast	CM	Cementmortel	Le	Leder
D	Diffuus	Gr	Grijs	Lo	Lo	ZM	Zandmortel	Mu	Munt
		Or	Oranje			HK	Houtskool	Pi	Pijpaarde
Var	Variabel	Rd	Rood	Z	Zand	Fe	IJzerconcreties	Li	Litisch materiaal
Nat	Niet af te lijnen	Wt	Wit	L	Leem	Fe-slak	IJzerslak	Bo	Bouwceramiek
		Zw	Zwart	K	Klei	FeZS	IJzerzandsteen	Na	Natuursteen
		Bl	Blauw	V	Veen	Mg	Mangaan	An	Andere
		Pr	Purper			ZS	Zandsteen	St	Staalname
		Rz	Roze			KZS	Kalkzandsteen		
						KS	Kalksteen		
		m.	met			LS	Leisteen		
		vl.	vlekken			KW	Kwarts		
		sp.	spikkels			SK	Steenkool		
		lg.	lagen			VL	Verbrande leem		

Spoor	Proefsleuf	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Aflijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
1	1	1	Natuurlijke vulling	Ovaal	Var	gevl. LBr	Z>L			300x300x	Onbepaald	Deels in sleufwand
2	1	1	Kuil	Rechthoekig	ReS	gevl. Br-Gr	Z>L			60x20x	Onbepaald	
3	1	1	Kuil	Rechthoekig	ReS	gevl. DBr-Gr	Z>L			60xx	Onbepaald	
4	1	1	Kuil	Ovaal	Var	gevl. LBr-Gr	Z>L			100x70x	Onbepaald	Deels in sleufwand

Het archeologisch vooronderzoek aan de Schippersbos (fase 2) te Boortmeerbeek

Spoor	Proefsleuf	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Aflijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
5	1	1	Natuurlijk	Onregelmatig		LGr					Onbepaald	
6	1	1	Natuurlijk	Onregelmatig		LGr						
7	1	1	Natuurlijk	Onregelmatig		LGr						
8	1	1	Natuurlijk	Onregelmatig		LGr						
9	1	1	Natuurlijk	Onregelmatig		LGr						
10	1	1	Kuil	Niet zichtbaar	ReS	gevl. Br-Gr	Z>L			130xx	Onbepaald	Deels in sleufwand
11	1	1	Natuurlijk	Onregelmatig		LGr						
12	1	1	Greppel	Langwerpig	ReS	gevl. Br-Gl	Z>L			x60x50	Onbepaald	
13	1	1	Drainagegreppel	Langwerpig	ReS	gevl. DBr-Gr	Z>L			x32x	Onbepaald	
14	1	1	Drainagegreppel	Langwerpig	ReS	gevl. DBr-Gr	Z>L			x32x		
15	2	1	Greppel	Langwerpig	ReS	gevl. Br-Gr	Z>L		Ce	x125x	Onbepaald	
16	2	1	Greppel	Langwerpig	ReS	gevl. Br-Gr	Z>L			x125x		
17	3	1	Greppel	Langwerpig	ReS	gevl. Br-Gr	Z>L			x125x		
18	4	1	Greppel	Langwerpig	ReS	hom. DBr-Gr	Z>L			x120x	Onbepaald	
19	4	1	Kuil	Rechthoekig	ReS	hom. Gr	Z>L			220x83x	Onbepaald	
20	4	1	Greppel	Langwerpig	ReS	gevl. DGr-Br-Br sp.	Z>L			x145x72	Onbepaald	
21	5	1	Greppel	Langwerpig	ReS	gevl. Gr-Br	Z>L			x100x35	Onbepaald	

Het archeologisch vooronderzoek aan de Schippersbos (fase 2) te Boortmeerbeek

Spoor	Proefsleuf	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Aflijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
22	6	1	Drainageput								Onbepaald	
23	6	1	Kuil	Ovaal	ReS	gevl. DBr-Gr	Z>L			202x175x	Onbepaald	

Totaal: 52

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling					N	MAE	M (gr)
	15	Greppel							1		
Ceramiek	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	1	
2014-265-S15-Ce52	Wielgedraaid (P)ME reducerend gebakken					1				1	

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling					N	MAE	M (gr)
	PR4								1		
Ceramik	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	1	
2014-265-PR4-Ce52	Wielgedraaid (P)ME reducerend gebakken					1				1	

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
	PR4L1					1		
Pijpaarde	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Kop Steel Mondstuk Stempel Arch. vol.	1		
2014-265-PR4L1-PI00	Onbepaald					1		

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV1	Losse vondst			1		
Lithisch materiaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven Midden Onder Additieven Arch. vol.	1	
2014-265-LV1-LI10	Silex	pijlpunt			1		

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV2	Losse vondst			1		
Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven Midden Onder Additieven Arch. vol.	1	
2014-265-LV2-Me20	Koper	Munt			1		

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV3	Losse vondst			1		
Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven Midden Onder	Additieven Arch. vol.	1
2014-265-LV3-Me60	Lood	Loodje			1		

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling						N	MAE	M (gr)		
	LV4	Losse vondst									1			
Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1				
2014-265-LV4-Me60	Lood	Kogel										1		
Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling						N	MAE	M (gr)		
	LV5	Losse vondst									1			
Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1				
2014-265-LV5-Me20	Koper										1			
Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling						N	MAE	M (gr)		
	LV6	Losse vondst									1			
Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1				
2014-265-LV6-Me60	Lood	Kogel										1		
Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling						N	MAE	M (gr)		
	LV7	Losse vondst									1			
Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1				
2014-265-LV7-Me60	Lood	Kogel										1		
Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling						N	MAE	M (gr)		
	LV8	Losse vondst									1			
Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1				
2014-265-LV8-Me10	Ijzer Onbepaald										1			
Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling						N	MAE	M (gr)		
	LV9	Losse vondst									1			
Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1				
2014-265-LV9-Me20	Koper	Munt										1		
Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling						N	MAE	M (gr)		
	LV10	Losse vondst									1			

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV10-Me20

Koper

Munt

1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

LV11

Losse vondst

1

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV11-Me60

Lood

Kogel

1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

LV12

Losse vondst

1

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV12-Me20

Koper

Munt

1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

LV13

Losse vondst

1

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV13-Me20

Koper

Munt

1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

LV14

Losse vondst

1

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV14-Me20

Koper

Knoopje

Zeer licht: waarschijnlijk hol van binnen

1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

LV15

Losse vondst

1

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV15-Me

Ijzer

Granaatscherf

1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

LV16

Losse vondst

1

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV16-Me20

Koper

Kogel

1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV23	Losse vondst			1		

Het archeologisch vooronderzoek aan de Schippersbos (fase 2) te Boortmeerbeek

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV23-Me20	Koper			Granaatscherf						1
--------------------	-------	--	--	---------------	--	--	--	--	--	---

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

	LV24	Losse vondst				1		
--	------	--------------	--	--	--	---	--	--

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV24-Me20	Koper	Loodje								1
--------------------	-------	--------	--	--	--	--	--	--	--	---

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

	LV25	Losse vondst				1		
--	------	--------------	--	--	--	---	--	--

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV25-Me20	Koper	Munt								1
--------------------	-------	------	--	--	--	--	--	--	--	---

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

	LV26	Losse vondst				1		
--	------	--------------	--	--	--	---	--	--

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV26-Me20	Koper	Munt								1
--------------------	-------	------	--	--	--	--	--	--	--	---

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

	LV27	Losse vondst				1		
--	------	--------------	--	--	--	---	--	--

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV27-Me20	Koper	Munt								1
--------------------	-------	------	--	--	--	--	--	--	--	---

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

	LV28	Losse vondst				1		
--	------	--------------	--	--	--	---	--	--

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV28-Me20	Koper	Munt								1
--------------------	-------	------	--	--	--	--	--	--	--	---

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
-----------------	-------------	-----------	---------------	----------	---------	---	-----	--------

	LV29	Losse vondst				1		
--	------	--------------	--	--	--	---	--	--

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
--------	-----------	------	----------	-------------	-------	--------	-------	------------	------------	---

2014-265-LV29-Me60	Lood	Kogel								1
--------------------	------	-------	--	--	--	--	--	--	--	---

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV36	Losse vondst			1		

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
2014-265-LV36-Me20	Koper	Munt								1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV37	Losse vondst			1		

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Aditieven	Arch. vol.	1
2014-265-LV37-Me60	Lood	Kogel								1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV38	Losse vondst			1		

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Adelsteven	Arch. vol.	1
2014-265-LV38-Me20	Koper	Knoop								1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV39	Losse vondst			1		

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Aditieven	Arch. vol.	1
2014-265-LV39-Me20	Koper	Knoop								1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV40	Losse vondst			1		

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
2014-265-LV40-Me60	Lood	Kogel								1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV41	Losse vondst			1		

Lithisch materiaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
2014-265-LV41-Li00	Onbepaald Ftaniet	microliet								1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV42	Losse vondst			1		

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
2014-265-LV42-Me60	Lood	Kogel								1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	LV49	Losse vondst			1		

Metaal	Grondstof	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
2014-265-LV49-Me20	Koper	Munt								1

Bijlage 5 Profielinventaris

Profiel PR1

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver: , Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek: Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats: Boortmeerbeek - Schippersbos (fase 2)
4. Hoogteligging: m TAW.
5. Coördinaten: N; O. (Iamb 72)
6. Datum: donderdag, 27/08/2015
7. Tijdsstip: 09:47:17 u.
8. Landgebruik: Braak
9. Weersomstandigheden: ,
10. Oriëntatie: NVT.
11. Bodemeenheid:

2. Profielbeschrijving

H1 (Ap)

0-40 cm: L>Z; DBr-Gr ; Hu; ReS rechte ondergrens.

H2 (Cg)

40- cm: Z>L; Gevl. LOr-Gl m. LWt-Gr ; Mg, Fe;

Bereikte diepte: -75 cm.

Grondwatertafel: Niet bereikt.

Opmerkingen:

Profiel PR2

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:

2. Soort onderzoek:

3. Plaats:

4. Hoogteligging:

5. Coördinaten:

6. Datum:

7. Tijdstip:

8. Landgebruik:

9. Weersomstandigheden:

10. Oriëntatie:

11. Bodemeenheid:
- , Studiebureau Archeologie.

Archeologisch: Proefsleuven

Boortmeerbeek - Schippersbos (fase 2)

m TAW.

N; O. (lamb 72)

vrijdag, 28/08/2015

07:32:30 u.

Braak

,

NVT.

2. Profielbeschrijving

H1 (Ap)
0-47 cm: L>Z; DBr-Gr ; Hu; ReS rechte ondergrens.

H2 (Horizont 1)
47-60 cm: L>Z; LWt-Gr ; ReD golvende ondergrens.

H3 (Cg)
60- cm: Z>L; Gevl. Or-Gl ; Fe, Mg;

Bereikte diepte: -95 cm.
Grondwatertafel: Niet bereikt.
Opmerkingen:

Profiel PR3

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:

2. Soort onderzoek:

3. Plaats:

4. Hoogteligging:

5. Coördinaten:

6. Datum:

7. Tijdstip:

8. Landgebruik:

9. Weersomstandigheden:

10. Oriëntatie:

11. Bodemeenheid:
- , Studiebureau Archeologie.

Archeologisch: Proefsleuven

Boortmeerbeek - Schippersbos (fase 2)

m TAW.

N; O. (lamb 72)

vrijdag, 28/08/2015

07:39:36 u.

Braak

,

NVT.

2. Profielbeschrijving

H1 (Ap)
0-40 cm: L>Z; Gevl. DGr-Br m. Br sp. ; Hu; ReS
rechte ondergrens.

H2 (Cg)
40- cm: L>Z; Gevl. Or-Gl m. LWt-Gr vl. ; Mg, Fe;

Bereikte diepte: -95 cm.
Grondwatertafel: Niet bereikt.
Opmerkingen: Spikkels van ijzeroxides

Profiel PR4

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:
- , Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek:
- Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats:
- Boortmeerbeek - Schippersbos (fase 2)
4. Hoogteligging:
- m TAW.
5. Coördinaten:
- N; O. (lamb 72)
6. Datum:
- vrijdag, 28/08/2015
7. Tijdstip:
- 09:04:59 u.
8. Landgebruik:
- Braak
9. Weersomstandigheden:
- ,
10. Oriëntatie:
- NVT.
11. Bodemeenheid:

2. Profielbeschrijving

- H1 (Ap)
0-30 cm: Z>L; Homogeen Br ; Hu; ReS rechte ondergrens.
- H2 (Ah)
30-48 cm: Z>L; Gevl. DGr-Br m. DGr ; Hu; Var golvende ondergrens.
- H3 (E)
48-55 cm: Z>L; LWt-Gr m. Br-Gr vl. ; Var rechte ondergrens.
- H4 (Bir)
55-90 cm: Z>L; Gevl. Or-Br ; Fe; Var rechte ondergrens.
- H5 (Horizont 1)
90-105 cm: Z>L; LGr-Wt ; ReS rechte ondergrens.
- H6 (C)
105- cm: Z>L; LGo ;
- Bereikte diepte: -120 cm.
Grondwatertafel: Niet bereikt.
Opmerkingen: